T.B.M.M.
YENİ PARTİ
Grup Başkanlığı
Tarih: 4.11.2026
Sayı: 300

10/4964

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Türkiye'de hukuk devletinin, yargı bağımsızlığının, kişi özgürlüğü ve güvenliği hakkının ve demokratik siyasal temsilin korunması bakımından önemli anayasal ve hukuksal sorunlara yol açan Kobani Davası'nın bütün boyutlarıyla incelenmesi; Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin (AİHM) kesinleşmiş kararlarının uygulanmasında karşılaşılan sorunların, bu süreçte görev ve sorumluluğu bulunan kamu kurumlarının ve mevcut hukuki mekanizmaların işleyişinin araştırılması; Türkiye'nin uluslararası insan hakları hukukundan ve Anayasa'dan kaynaklanan yükümlülüklerinin etkili biçimde yerine getirilmesini sağlayacak hukuki ve kurumsal tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Anayasa'nın 98'inci maddesi ile Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca Meclis araştırması açılmasını arz ve teklif ederim.04.11.2026

Av. Dr. M. Sezgin Tanrıkulu
Diyarbakır Milletvekili

Servet Mullaoğlu
Hatay MV.

Nail Çiler
Kocaeli Mv.

Melih Meriç
Gaziantep Mv.

M. Salih Uzun
İzmir Mv.

Özgür Erdem İnceöz
Adıyaman MV

Aylin Yaver
Ankara MV

Metin İlhan
Kırşehir Mv.

Hikmet Gökçe
Eskişehir MV

Yunus Emre
İÇ. MV

B.M.M. YENİ PARTİ Grup Başkanlığı 2026

300 Sayılı Meclis Araştırma Önergesinin İmza Çizelgesi

Adı Soyadı	Seçim Bölgesi	İmza
Serkan ALTAÇI	Denizli Mv.	
ULAŞ KARASU	Sinop MV	
Turan Taşkın ÖZER	İstanbul	
Nurhayat Altıncakaroğlu	Bursa	
Süleyman BİLBİL	Aydın Mv.	
Gizem ÖZCAN	Muğla Mv.	
Seyit Torun	Ordu Mv	
Av. Mahmut Tanal	Şanlıurfa Mv.	
Ayhan KARUT	Adana	
İbrahim Arslan	Eskişehir MV.	
Gamze Taşcıer	Ankara Mv.	
Aliye Timisi ERSEVER	Ankara Mv.	

T.B.M.M. YENİ PARTİ GRUP BAŞKANLIĞI 2026

GEREKÇE

Kobani Davası, Türkiye'de hukuk devleti ilkesinin, yargı bağımsızlığının, kişi özgürlüğü ve güvenliği hakkının, ifade özgürlüğünün ve demokratik siyasal temsilin korunması bakımından önemli anayasal ve hukuksal tartışmaları beraberinde getiren yargı süreçlerinden biridir. Dava, yalnızca sanıklar hakkında yürütülen ceza yargılaması çerçevesinde değil, seçilmiş siyasetçilerin özgürlüklerinin sınırlandırılması, yasama dokunulmazlığına ilişkin anayasal güvencelerin uygulanması ve Türkiye'nin taraf olduğu uluslararası insan hakları sözleşmelerinden kaynaklanan yükümlülüklerin yerine getirilmesi bakımından da değerlendirilmelidir.

Halkların Demokratik Partisinin (HDP) eski Eş Genel Başkanları Selahattin Demirtaş ve Figen Yüksekdağ Şenoğlu ile Merkez Yürütme Kurulu üyelerinin de aralarında bulunduğu siyasetçilere yönelik yargısal sürecin anayasal arka planında, 20 Mayıs 2016 tarihinde kabul edilen ve Anayasa'ya geçici 20'nci maddeyi ekleyen 6718 sayılı Kanun bulunmaktadır. Söz konusu düzenlemeyle, belirli tarihe kadar ilgili kamu makamlarına ulaşmış dokunulmazlığın kaldırılması talepleri bakımından Anayasa'nın 83'üncü maddesinin ikinci fıkrasındaki yasama dokunulmazlığı güvencesinin uygulanmaması öngörülmüştür. Böylece belirli milletvekilleri ve belirli soruşturma dosyaları yönünden yasama dokunulmazlığına ilişkin anayasal güvenceye istisna getirilmiştir.

Bu düzenlemenin yasama dokunulmazlığının niteliği, kapsamı, uygulanma biçimi ve demokratik temsil üzerindeki sonuçları, hukuk devleti ve parlamenter temsil ilkeleri bakımından tartışma konusu olmuştur. Özellikle milletvekillerinin siyasal faaliyetleri ve açıklamaları nedeniyle yürütülen soruşturma ve kovuşturmalar bakımından söz konusu düzenlemenin hukuki öngörülebilirlik, eşitlik ve demokratik çoğulculuk ilkeleriyle ilişkisi önem taşımaktadır.

4 Kasım 2016 tarihinde gerçekleştirilen operasyonlar sonucunda HDP'nin eski Eş Genel Başkanları Selahattin Demirtaş ve Figen Yüksekdağ Şenoğlu ile çok sayıda milletvekili gözaltına alınmış ve tutuklanmıştır. Bu tarihten itibaren söz konusu siyasetçiler hakkında yürütülen yargı süreçleri, Türkiye'de demokratik siyaset alanının korunması ve seçilmiş temsilcilerin siyasal faaliyetlerini özgürce sürdürebilmesi bakımından önemli sonuçlar doğurmuştur.

Selahattin Demirtaş ve Figen Yüksekdağ Şenoğlu'nun 4 Kasım 2026 tarihinde özgürlüklerinden yoksun bırakılmalarının onuncu yılı dolmaktadır. Seçilmiş siyasetçilerin uzun yıllar boyunca özgürlüklerinden yoksun bırakılmaları, özellikle AİHM tarafından verilen ihlal kararları ve bu kararların icrasına ilişkin Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesinin kararları karşısında, münferit bir ceza yargılaması sorununun ötesinde değerlendirilmesi gereken bir hukuk devleti meselesidir.

Nitekim AİHM, Selahattin Demirtaş hakkında verdiği 20 Kasım 2018 tarihli Daire kararı ve 22 Aralık 2020 tarihli Büyük Daire kararında, başvurucunun tutukluluğunun Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin (AİHS) 5'inci maddesinde güvence altına alınan kişi özgürlüğü ve güvenliği hakkını ihlal ettiğine hükmetmiştir. Büyük Daire, tutukluluk için gerekli makul şüphenin bulunmadığını, tutukluluğun devamına ilişkin gerekçelerin Sözleşme standartlarını karşılamadığını ve tutuklamanın çoğulculuğu bastırmak ve siyasal tartışma özgürlüğünü sınırlamak şeklinde gizli bir amaç taşıdığını tespit etmiştir.

YENİ PARTİ GRUP BAŞKANLIĞI 2026

AİHM, 8 Kasım 2022 tarihli Yüksekdağ Şenoğlu ve Diğerleri/Türkiye kararında da Figen Yüksekdağ Şenoğlu ile birlikte 12 eski milletvekilinin tutukluluklarına ilişkin şikâyetleri incelemiş; kişi özgürlüğü ve güvenliği hakkı, ifade özgürlüğü ve seçme ve seçilme hakkı bakımından ihlal tespitlerinde bulunmuştur. Karar, 3 Nisan 2023 tarihinde kesinleşmiştir. Mahkeme, söz konusu siyasetçilerin tutuklanmalarının makul şüpheye dayanmadığına ve tutuklamaların siyasal amaçlarla bağlantılı olduğuna ilişkin değerlendirmelerde bulunmuştur.

Bu kararlar, seçilmiş milletvekillerinin siyasal faaliyetleri ve ifade özgürlükleri nedeniyle özgürlüklerinden yoksun bırakılmalarının, yalnızca ceza muhakemesi tedbirlerinin olağan sınırları içinde değerlendirilemeyeceğini ortaya koymaktadır. Aynı zamanda yasama dokunulmazlığının demokratik temsilin korunmasındaki işlevi ve siyasal çoğulculuğun güvence altına alınması bakımından da önemli hukuki sonuçlar doğurmaktadır.

Selahattin Demirtaş hakkında verilen 8 Temmuz 2025 tarihli Demirtaş/Türkiye (No. 4) kararı da bu süreç bakımından ayrıca önem taşımaktadır. AİHM, bu başvuruda 20 Eylül 2019 tarihinden itibaren devam eden tutukluluk sürecini incelemiştir. Mahkeme, başvurucunun yeniden tutuklandığı tarihte ve tutukluluğunun ilk aşamasında suç işlediğine ilişkin makul şüphenin bulunmadığına, tutukluluğun devamı için gerekli ilgili ve yeterli gerekçelerin ortaya konulmadığına ve Anayasa Mahkemesi önündeki bireysel başvurunun makul sürede sonuçlandırılmaması nedeniyle etkili yargısal denetim güvencesinin ihlal edildiğine karar vermiştir.

AİHM ayrıca, başvurucunun 2016 yılından itibaren özgürlüğünden yoksun bırakılmış olması ve 2014 yılında meydana gelen olaylara ilişkin aynı olgular çerçevesinde beş yıl sonra farklı bir hukuki nitelendirmeyle yeniden tutuklanması karşısında, tutukluluğun devamını haklı gösterecek özellikle güçlü gerekçelerin bulunmadığını değerlendirmiştir. AİHM'in vardığı sonuçlar, tutuklama tedbirinin hukuka uygunluğu, ölçülülüğü ve siyasal amaçlarla ilişkisi bakımından önemli hukuki sorunları ortaya koymaktadır.

Türkiye, 7 Ekim 2025 tarihinde AİHS'nin 43'üncü maddesi uyarınca 8 Temmuz 2025 tarihli kararın Büyük Daire önüne gönderilmesini talep etmiştir. Ancak AİHM Büyük Daire Paneli, 3 Kasım 2025 tarihinde bu talebi reddetmiş ve karar aynı tarihte kesinleşmiştir. Böylece söz konusu karar, AİHS'nin 46'ncı maddesi kapsamında Türkiye bakımından bağlayıcı hâle gelmiştir.

Burada özellikle belirtilmesi gereken husus, AİHM'in 2025 tarihli kararının doğrudan Kobani Davası'nda 16 Mayıs 2024 tarihinde verilen mahkûmiyet hükmünü ortadan kaldıran bir karar olmadığıdır. Bununla birlikte karar, başvurucunun özgürlüğünden yoksun bırakılması sürecinin Sözleşme hükümlerine uygunluğuna ilişkin kesinleşmiş ihlal tespitlerini içermektedir. Bu nedenle söz konusu kararın icrası, daha sonra verilen mahkûmiyet hükmü ve devam eden istinaf süreciyle birlikte değerlendirilmesi gereken önemli bir hukuki meseledir.

Öte yandan Ankara 22. Ağır Ceza Mahkemesinin Kobani Davası kapsamında verdiği mahkûmiyet hükümlerinin istinaf incelemesi Ankara Bölge Adliye Mahkemesi 22. Ceza Dairesinde devam etmektedir. Türkiye'nin 5 Ekim 2026 tarihinde Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesine sunduğu bilgilendirmede de bu husus belirtilmiştir. Aynı bilgilendirmeye göre Selahattin Demirtaş ve Figen Yüksekdağ Şenoğlu'nun istinaf aşamasındaki tahliye talepleri hakkında henüz karar verilmemiştir.

T.B.M.M. YENİ PARTİ YENİ PARTİ 2026 GRUP BAŞKANLIĞI

Bu durum, AİHM'in kesinleşmiş ihlal kararlarının iç hukukta doğurduğu sonuçların, devam eden yargısal süreçler ve kişilerin özgürlüklerinden yoksun bırakılma statüleriyle birlikte incelenmesini gerekli kılmaktadır. Özellikle AİHM kararlarının uygulanması amacıyla hangi hukuki yolların bulunduğu, bu yolların ilgili kamu makamlarınca ne ölçüde işletildiği ve mevcut mekanizmaların neden etkili sonuç üretmediği açıklığa kavuşturulmalıdır.

Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi de Demirtaş ve Yüksekdağ Şenoğlu kararlarının icrasını yakından takip etmektedir. Komite, 6 Mart 2025 tarihinde kabul ettiği CM/ResDH(2025)34 sayılı ara kararda, AİHM'in ihlal tespitlerini ve Türkiye'nin bireysel ve genel tedbir alma yükümlülüğünü hatırlatmıştır. Komite, söz konusu tutuklamaların makul şüphe bulunmaksızın gerçekleştirilmesi ve siyasal çoğulculuğu sınırlandırma amacı taşıması yönündeki AİHM tespitlerine dikkat çekmiştir.

AİHM kararlarının kesinleşmesinden ve Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi'nin açık çağrılarından sonra da tutukluluk hâli devam etmektedir. Selahattin Demirtaş ve Figen Yüksekdağ ile birlikte HDP MYK üyeleri Ali Ürküt, Nazmi Gür, Alp Altınörs, Günay Kubilay, Aynur Aşan, Bülent Parmaksız, Dilek Yağlı, İsmail Şengül, Pervin Oduncu, Zeynep Karaman ve Zeynep Ölbeci cezaevinde tutulmaktadır.

Bakanlar Komitesi, 15-16 Eylül 2026 tarihlerinde gerçekleştirdiği 1569'uncu toplantısında da konuyu yeniden ele almış ve 16 Eylül 2026 tarihli CM/Del/Dec(2026)1569/H46-42 sayılı kararını kabul etmiştir. Komite, AİHS'nin 46'ncı maddesi uyarınca kesinleşmiş AİHM kararlarına uyma yükümlülüğünün, ihlallerin sonuçlarını ortadan kaldıracak bireysel tedbirleri de kapsadığını vurgulamıştır.

Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi, Selahattin Demirtaş ve Figen Yüksekdağ Şenoğlu'nun derhâl serbest bırakılmasını sağlamak üzere Türkiye'yi mevcut bütün imkânları kullanmaya bir kez daha çağırmıştır. Ayrıca Türkiye'de kabul edilen yeni yasal düzenlemenin de bu kapsamda uygulanabileceğini belirtmiş; diğer başvuruculaların serbest bırakılmış olduğunu kaydetmiş ve bireysel tedbirlerin sonuçlarına ilişkin bilgi verilmesini istemiştir.

Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi aynı kararında, milletvekillerinin siyasal ifade özgürlüğünün Anayasa'nın 83'üncü maddesi çerçevesinde etkili biçimde korunmasını, parlamenterlerin demokratik süreçteki özel konumlarının dikkate alınmasını ve siyasal çoğulculuğun güçlendirilmesini sağlayacak genel tedbirlerin alınması gerektiğini de vurgulamıştır.

Bakanlar Komitesinin 16 Eylül 2026 tarihli kararı, Türkiye'nin yalnızca geçmişte meydana gelmiş ihlallerin sonuçlarını gidermekle değil, aynı zamanda benzer ihlallerin tekrarını önleyecek hukuki ve kurumsal düzenlemeleri gerçekleştirmekle de yükümlü olduğunu ortaya koymaktadır.

Bütün bu gelişmeler karşısında yanıtlanması gereken temel soru, AİHM'in kesinleşmiş kararları ve Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesinin açık çağrılarına rağmen, bu kararların iç hukukta etkili biçimde uygulanmasını sağlayacak mekanizmaların neden beklenen sonucu üretmediğidir.

Anayasa'nın 90'ıncı maddesinin son fıkrası, temel hak ve özgürlüklere ilişkin milletlerarası antlaşmalar ile kanunların aynı konuda farklı hükümler içermesi durumunda, milletlerarası

YENİ PARTİ 2026 GRUP BAŞKANLIĞI

antlaşma hükümlerinin esas alınmasını öngörmektedir. Türkiye'nin taraf olduğu AİHS'nin 46'ncı maddesi ise AİHM'in kesinleşmiş kararlarına uyma yükümlülüğünü düzenlemektedir.

Bu çerçevede AİHM kararlarının uygulanması, siyasal iktidarın tercihine bırakılmış bir konu değildir. Türkiye'nin taraf olduğu uluslararası sözleşmelerden kaynaklanan ve devletin bütün organlarını bağlayan hukuki bir yükümlülüktür. Kesinleşmiş kararların gereğinin yerine getirilmesi, yalnızca ihlal tespit edilen kişilere tazminat ödenmesiyle sınırlı olmayıp ihlalin sonuçlarının ortadan kaldırılmasını sağlayacak bireysel tedbirlerin ve benzer ihlallerin tekrarını önleyecek genel tedbirlerin alınmasını da gerektirmektedir.

AİHM kararlarının uygulanmaması veya uygulanmasının geciktirilmesi, hukuk devletinin temel unsurlarından olan hukuki güvenlik, öngörülebilirlik ve etkili başvuru hakkı ilkelerini zedelemektedir. Uluslararası mahkeme kararlarının iç hukukta sonuç doğurmasını sağlayacak mekanizmaların etkili biçimde işletilmemesi, Türkiye'nin uluslararası yükümlülükleri bakımından olduğu kadar yargı bağımsızlığına ve hukuk düzenine duyulan güven bakımından da ciddi sorunlar yaratmaktadır.

Öte yandan Kobani Davası, demokratik siyasal temsilin korunması bakımından da ele alınmalıdır. Seçilmiş siyasetçilerin uzun süre özgürlüklerinden yoksun bırakılmaları, yalnızca ilgili kişilerin temel haklarını değil, onları seçen yurttaşların siyasal temsil hakkını ve demokratik süreçlere katılım imkânlarını da etkilemektedir. Bu nedenle söz konusu süreç, Anayasa'nın 67'nci maddesinde güvence altına alınan seçme, seçilme ve siyasal faaliyette bulunma hakları ile demokratik hukuk devleti ilkesi çerçevesinde değerlendirilmelidir.

Ayrıca Anayasa'nın 83'üncü maddesinde düzenlenen yasama dokunulmazlığının kapsamı ve amacı, milletvekillerinin kişisel ayrıcalıklarının ötesinde, yasama organının bağımsızlığını ve demokratik temsil işlevini korumaktır. Bu güvencelerin uygulanmasında ortaya çıkan sorunların ve 2016 yılında gerçekleştirilen anayasa değişikliğinin sonuçlarının AİHM içtihadı ışığında incelenmesi, benzer ihlallerin önlenmesi bakımından önem taşımaktadır.

Türkiye'nin uluslararası yükümlülüklerinin yerine getirilmesi konusunda TBMM'nin denetim ve araştırma görevini kullanması, yargı organlarının görev alanına müdahale anlamına gelmemektedir. Anayasa'nın 98'inci maddesi kapsamında yürütülecek bir Meclis araştırmasının amacı, devam eden bir yargılamanın sonucunu belirlemek veya mahkemelerin kararlarını denetlemek değil; devletin uluslararası yükümlülüklerinin yerine getirilmesine ilişkin idari ve kurumsal süreçleri, ilgili kamu kurumlarının görev ve sorumluluklarını ve mevcut hukuki mekanizmaların işleyişini incelemektir.

Bu araştırmanın Anayasa'nın 138'inci maddesinde güvence altına alınan mahkemelerin bağımsızlığı ve görülmekte olan davalara müdahale yasağına uygun biçimde yürütülmesi esastır. Araştırma kapsamında yargısal kararların yerindeliği hakkında değerlendirme yapılmaksızın, kesinleşmiş AİHM kararlarının uygulanması ve benzer ihlallerin önlenmesi için devletin ilgili organlarınca alınan tedbirler incelenmelidir.

Bu çerçevede;

- AİHM'in Selahattin Demirtaş hakkında verdiği 20 Kasım 2018, 22 Aralık 2020 ve 8 Temmuz 2025 tarihli kararları ile Figen Yüksekdağ Şenoğlu ve Diğerleri/Türkiye kararının hukuki kapsamının ve kesinleşmiş kararların iç hukuk bakımından doğurduğu sonuçların,

YENİ PARTİ GRUP BAŞKANLIĞI 2026

- AİHM kararlarının uygulanması kapsamında alınması gereken bireysel tedbirlerin neler olduğunun ve bu tedbirlerin ilgili kamu kurumlarınca hangi gerekçelerle, ne ölçüde ve hangi sürelerde yerine getirildiğinin,
- AİHM'in kesinleşmiş kararlarına rağmen özgürlükten yoksun bırakılma hâllerinin devam etmesine ilişkin hukuki ve kurumsal süreçlerin, bu süreçlerde görev alan kamu makamlarının yetki ve sorumluluklarının,
- Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesinin 6 Mart 2025 ve 16 Eylül 2026 tarihli kararlarının Türkiye tarafından uygulanması için hangi idari, hukuki ve kurumsal işlemlerin gerçekleştirildiğinin,
- Bakanlar Komitesinin 16 Eylül 2026 tarihli kararında yer verilen derhâl serbest bırakma çağrısının gereğinin yerine getirilmesi amacıyla mevcut hukuki imkânların ve kabul edilen yeni yasal düzenlemenin uygulanabilirliğinin,
- Türkiye'nin 5 Ekim 2026 tarihinde Bakanlar Komitesine sunduğu bilgilendirmede belirtilen süreçlerin ve bu bilgilendirmede yer alan bireysel tedbirlerin uygulanma durumunun,
- Anayasa'nın 90'ıncı maddesi ile AİHS'nin 46'ncı maddesinden kaynaklanan yükümlülüklerin ilgili kamu kurumları tarafından nasıl yorumlandığının ve uygulandığının,
- Anayasa'nın 83'üncü maddesinde düzenlenen yasama dokunulmazlığının demokratik temsil ve siyasal çoğulculuk bakımından işlevinin; 2016 yılında Anayasa'ya eklenen geçici 20'nci maddenin hukuki sonuçlarının ve bu düzenlemenin AİHM içtihadıyla ilişkisinin,
- Kobani Davası kapsamında kişi özgürlüğü ve güvenliği hakkı, ifade özgürlüğü, adil yargılanma hakkı ve seçme ve seçilme hakkı bakımından ortaya çıkan sorunların, yargısal kararların yerindeliğine müdahale edilmeksizin, anayasal ve uluslararası insan hakları standartları çerçevesinde değerlendirilmesinin,
- Kesinleşmiş uluslararası mahkeme kararlarının iç hukukta etkili biçimde uygulanmasını sağlayacak hukuki, idari ve kurumsal mekanizmaların yeterliliğinin,
- AİHM kararlarının icrasının takibi, ilgili kamu kurumları arasındaki koordinasyon ve TBMM'nin bu konudaki bilgi edinme ve denetim kapasitesinin geliştirilmesine yönelik ihtiyaçların,
- Yasama dokunulmazlığı, siyasal ifade özgürlüğü ve demokratik çoğulculuğun korunması bakımından benzer ihlallerin tekrarını önleyecek yasal ve kurumsal tedbirlerin,
- Türkiye'nin uluslararası insan hakları yükümlülüklerinin etkili biçimde yerine getirilmesi ve hukuk devletine, yargı bağımsızlığına ve tarafsızlığına duyulan güvenin güçlendirilmesi elzemdir.

